

Uluslararası Çocuk Hakları Elçileri Derneği Çocuk Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri Deneyim Paylaşımı Toplantısı

Toplantı Raporu

08.06.2022, Ankara

Çocuk Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri Deneyim Paylaşımı Toplantısı, Uluslararası Çocuk Hakları Elçileri Derneği (ICHILD) tarafından 08.06.2022 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Toplantı, Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı İl Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından finanse edilen ve ICHILD tarafından yürütülen Sivil Toplum Kuruluşlarının Çocuk Güvenliği Alanında Güçlendirilmesi projesi kapsamında gerçekleştirildi. Toplantıya alanda faaliyet gösteren 19 farklı örgütün temsilcileri katılım sağladı.

Toplantıya katılan sivil toplum örgütleri (STÖ) temsilcilerinin tartıştığı konular arasında öne çıkan başlıklar; kavramlarda ortaklaşma, dijitalleşme ve çocuk güvenliği ve gerçekçi ve ulaşılabilir hedeflerdir.

• Kavramlarda Ortaklaşma

STÖ temsilcileri, ilk olarak çocuk güvenliği ve çocuk koruma kavramlarının birbirinden ayrılarak kavramların görev ve sorumluluk alanlarına göre belirlenmesi gerektiğini vurguladı. Çocuk güvenliğinin salt kurumsal olarak sivil toplumun değil toplumda yaşayan, sivil toplumu var eden her bireyin sorumluluğu olduğu vurgulanırken, bununla birlikte çocuk korumanın yasalarla devlet tarafından yapılması gerektiği söylendi.

Çocukların yasalar karşısında ve sosyal hayatta "eşit yurttaşlar" olarak görülmedikleri için buldukları fiziksel ortamlarda da birçok kez hak ihlaline maruz kaldıkları belirtildi.

STÖ temsilcileri tarafından, yapılan ve/veya yapılması planlanan kurumsal ve/veya bireysel kapasite geliştirme eğitimlerinin yetersiz kaldığı vurgulandı. Çocuk güvenliği eğitimlerinin sadece yetişkinlere verilmesi durumunda çocuğun fikir ve düşünceleri alınmadan hareket edilerek "çocuk güvenliği" algısının zaman zaman çocukların katılım, gelişim ve erişim anlamında hak ihlali yaşamalarına sebebiyet verdiği belirtildi. Toplantıda çocukların haklarının ihlal edildiği her ortam, çocuk güvenliği açısından tehlikeli bir ortam olarak tanımlandı.

• Dijitalleşme ve Çocuk Güvenliği

STÖ temsilcileri tarafından, dijital güvenlik denilince akla sadece sosyal medya ve internet kullanımının geldiği ancak dijital güvenliğin kapsamının sadece bu konularla sınırlı olmadığı belirtildi. Bu bağlamda veri depolama, kişisel verilerin paylaşılması gibi konular da dijital güvenlik çerçevesinde değerlendirildi.

Dijital ortamlarda çocuk güvenliği açısından oluşabilecek risklere ve fırsatlara değinen STÖ temsilcileri tarafından, çocuk güvenliği açısından en büyük riskin kurumların kendi çıkarları

doğrultusunda sosyal medya üzerinden çocukların fotoğraf ve/veya videolarının çocuğun yüksek yararına uygun olmayacak şekilde paylaşılması olarak belirtildi. STÖ temsilcileri, kurumların finansal kapasite geliştirmek, çeşitli gruptardan etkileşim alabilmek veya kaynak bulmak amacıyla çocukluk algısı üzerinden “mağduriyet” oluşturarak çocukların gorsellerini paylaşmalarını bir hak ihlali olarak değerlendirdi.

Dijital dũnyanın yeni olmadığını ancak kurumsal olarak dijital ortamda var olmanın kendisinin çok yeni bir şey olduğunu belirten STÖ temsilcileri, bu anlamda yasal dũzenlemelerin de yetersiz olduğundan bahsetti. STÖ temsilcileri, dijital ortamda sağlanacak güvenlik önlemlerinin hişbir zaman bireylerin bilgiye erişimini kısıtlamaması gerektiğini ve aynı zamanda çocuk güvenliğini sağlayacak şekilde dũzenlenmesi gerektiğini belirtti.

Dijital ortamın güvenliğinin sadece çocukların internete erişimi ve/veya gorsel paylaşımı ile sınırlı olmadığını, veri paylaşmanın/saklamanın kendisinin de dijital güvenlik konusu içerisinde olduğunu belirten STÖ temsilcileri; bilgilerin uğtan uca Őifreleme yontemiyle depolanması gerektiğini ancak bunun finansal kapasitesi yetersiz olan kurumlar için çok fazla maliyeti olduğunu vurguladı. STÖ temsilcileri, dijital güvenlik riskleri üzerine konuşurken sadece mevcut risklerin değil, potansiyel risklerin de değerlendirilmesi gerektiğinden ve olası durumlara karşı hazırlıklı olmanın önemli olduğundan bahsetti.

Çocuk güvenliğini ve dijitalleşmeyi riskler bağlamında değerlendiren STÖ temsilcileri, ilk olarak dijital ortamda çocukların güvenliğini sağlamak için atılacak en önemli adımı çocukların kendi kendilerini koruyabilmeleri için kapasitelerinin güçlendirilmesi olarak belirledi. Bu bağlamda çocuklara yonelik “Çocuk Hakları ve Dijitalleşme” eğitiminin verilmesinin önemli olduğu belirtildi. STÖ temsilcileri, güvenli veri uygulamalarının yaygınlaştırılması ve denetlenmesi gerektiğini ve bu sayede dijital dũnyanın daha güvenli bir hale gelmesi gerektiğini belirtti. Dijital ortamda çocuk güvenliğinin sağlanması için yapılacak her denetleme çalışması için dikkatli davranılması gerektiğini ve yapılacak denetimlerin çocukların güvenli bir alanda bilgiye ve dijitale erişimlerini engellemeyecek şekilde geliştirilmesi gerektiği vurgulandı.

- **Gerçekçi ve Ulaşılabilir Hedefler**

STÖ temsilcileri, günümüzde çocuklarla ve/veya çocuklar için çalışan birçok sivil toplum örgütünün işlevsel bir politikaya sahip olmadığını belirtti. Toplantıya katılan üç farklı örgütün temsilcileri, örgütlerinin çocuk güvenliğine dair politika belgesinin olduğunu ifade ederken, dört farklı örgüt temsilcisi ise politika belgesi üzerinde çalıştıklarını belirtti. STÖ temsilcileri, bu anlamda başka kurumlardan da destek aldıklarını belirterek çocuk alanında çalışan kurumlar arasında bir dayanışma olduğunu vurguladı.

STÖ temsilcileri, çocuk güvenliği ve dijital ortamda çocuk güvenliği konularında politika yapmanın öneminden bahsetti. Çocuk güvenliği politikalarının kapsayıcılığı çocukların güvenli bir ortamda gelişimlerini desteklerken, aynı zamanda kurumların kapasitelerinin güçlenmesini de sağlayacağı belirtildi. Kurumların geliştireceği politikaların, kavramların daha net anlaşılmasını ve uygulanmasını sağlayacağı ve bu sayede çocuklarla kurulacak ilişkilerin daha sağlıklı bir zeminde ilerleyeceği belirtildi.

Çocuk güvenliği alanında yazılan politika belgelerinin kapsamalarının yetersiz olduğuna değinen STÖ temsilcileri; yetişkinler tarafından yazılan ve anlamlı çocuk katılımı sağlanmadan oluşturulan politika belgelerinin hem bir hak ihlali olduğundan hem de kapsayıcılık bakımından yetersiz olduklarından bahsetti. STÖ temsilcileri aynı zamanda örgütlerin kapasitelerinin yeterli olmaması nedeniyle başka kurumlardan aldıkları desteklerle hazırladıkları politika belgelerinin, uygulayıcı kurum tarafından işlevsiz olduğunu ve hatta bazen kurumun mevcut kapasitesinin üzerinde hazırlanan politika belgelerinin, uygulanabilirlik açısından çeşitli zorluklara sebebiyet verdiğine değindi.

STÖ temsilcileri, dijital ortamda çocuk güvenliği için geliştirilecek olan tüm politika belgelerinin kurumun diğer politika belgeleri ile uyumlu olması gerektiğinden, kurumun tüm kapsamıyla çocuk güvenliğini ve çocuğun iyilik halini önemseyen bir yerde durması gerektiğinden bahsetti. Bu durumda kurumun yapacağı herhangi bir etkinlikte, faaliyet planlama ve satın alma gibi süreçlerde de çocuk güvenliği politikalarının gözetilmesi gerektiği vurgulandı. STÖ temsilcileri tarafından, bu bağlamda kurumların İnsan Kaynakları, Satın Alma, İzleme Değerlendirme... gibi çeşitli kurumsal politika belgelerine çocuk güvenliğini içeren maddeleri eklemeleri gerektiği belirtildi. Ayrıca hazırlanacak politika belgelerinin kurumun ihtiyaçlarına cevap vermesi gerektiği de vurgulandı. İhtiyaca cevap vermeyen politika belgelerinin işlevselliğini yitirerek sadece kağıt üzerinde varlığını devam ettirdiğinden bahsedildi. STÖ temsilcileri, hazırlanacak olan politika belgelerinin kurumlar tarafından güncellenmeye ve değişime açık olması gerektiğini belirtti. STÖ temsilcileri, değişen ihtiyaçlar ve şartlar doğrultusunda kurumların hali hazırda mevcut olan politika belgelerini revize edebilmeleri ve o günün şartlarına uyumlu hale getirebilmeleri gerekliliğini vurguladı.

STÖ temsilcileri, iş birlikleri ve ağların önemini vurguladı. Ayrıca STÖ temsilcileri, ortak hareket etmenin ve ulusal bir ağın parçası olmanın kurumlar arasında ortak bir dil sağlamak açısından önemine ve yerelde faaliyet gösteren kurumların faaliyetlerinin ulusal arenada daha fazla ses getireceğine değindi. Ağların sadece kendisinin değil, içerisinde yer alan kurumların da kapasitelerini güçlendirerek, çarpan etkisiyle etki alanlarını daha da genişletebildiği vurgulandı. Çocuk hakları alanında ađ olarak hareket eden bazı yapılar örnek olarak verildi. Bunlar, Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı, Avrupa Akdeniz İnsan Hakları Ağı, Çocuk Haklarını Koruma Platformu, Engelli Çocuk Hakları Ağı, üniversitelerin çocuk çalışmaları birimleri (Örneğin Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi) ve barolardır.

SONUÇ

Gerçekleştirilen toplantının çıktıları olarak

- Çocuk Güvenliği ve Çocuk Koruma kavramlarının birbirinden ayrılarak kapsayıcı politikaların ve yasaların geliştirilmesi,
- Çocuk Güvenliği ve Dijital Güvenlik Eğitimlerinin sadece yetişkinlere yönelik değil, aynı zamanda çocuklara yönelik de geliştirilmesi,
- Çocukları ilgilendiren her konuda katılım basamakları gözetilerek çocukların birer hak öznesi ve eşit yurttaşlar olduklarının hatırlanması ve politikaların bu yönde geliştirilmesi,
- Çocukların kendi kendilerini koruyabilecekleri kapasite geliştirme eğitimlerinin yaygınlaştırılması,
- Çocukların unutulma hakkı¹nın gözetilmesi,
- Çocuk güvenliği politikası, çocuk hakları ve dijital güvenlik politikaları ile ilgili kurum içi düzenli ve kapsamlı eğitimlerin yapılması,
- Sivil toplum örgütlerinin çocuk güvenliği alanında kapasitelerinin güçlendirilmesi ve kurumsal olarak desteklenmesi,
- Sivil toplum örgütlerinin geliştirecekleri politikaların, kurumun misyon ve vizyon hedefleri ile uyumlu olması,
- Sivil toplum örgütlerinin geliştirecekleri politikaların, kurumsal kapasiteleri ile örtüşen düzeyde gerçekçi ve uygulanabilir olması,
- Sadece sivil toplum örgütlerinin değil, aynı zamanda kamu kurum ve kuruluş çalışanlarının da çocuk güvenliği alanında kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Çocuk alanında çalışan sivil toplum örgütleri arasında işbirliklerinin geliştirilmesi ve
- Dijital ortamın çocuklar için güvenli bir alan haline getirilmesi ancak bunu yaparken hak ihlaline yol açılmaması.²

gibi hususlar, toplantıya katılan sivil toplum örgütleri tarafından tartişılmış ve sunulmuştur.

---

¹ Unutulma hakkı", kişinin geçmişe ilişkin bilgisinin, daha üstün bir menfaat olmadığı takdirde, diğer kişiler tarafından sürekli ulaşılabilir olmasının önüne geçme menfaatidir.

² Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, çocuk haklarının dijital ortamda da geçerli olacağını tanıyan **Genel Yorum No 25**'i kabul etti. Genel ilkeleri; yaşama ve gelişme hakkı, ayrımcılık yapmama hakkı, çocuğun duyulma (dinlenme) hakkı ve çocuğun yüksek yararı gibi haklara odaklanan Genel Yorum No 25, çocuk haklarının çevrimiçi olarak gerçekleştirilmesi konusunda rehberlik sağlamayı amaçlar. Endüstri kodları ve tasarım standartlarından dijital okuryazarlık, veri koruma, okullardaki teknolojik altyapı ve çocukların çevrimiçi güvenliğine kadar çeşitli sorunları da ele alıyor.

Toplantıya katılım sağlayan örgütler aşağıdaki gibidir:

1. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği
2. Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği
3. Toplum Gönüllüleri Vakfı
4. Saadet Öğretmen Çocuk İstismarı ile Mücadele Derneği
5. Z Kuşağı Derneği
6. Mekanne
7. Mersin Barosu
8. TOBB ETÜ Çocuk Çalışmaları Topluluğu
9. Sevgi Gönüllüleri Derneği
10. Hayat Sende Derneği
11. Suna ve İnan Kırarç Vakfı - Suna'nın Kızları
12. CHILDEF - Çocuk Hakları Savunucuları Derneği
13. Sen Değerlisin Derneği
14. Çankaya Belediyesi
15. İnsan Hakları Derneği
16. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi
17. Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Derneği
18. Türkiye Kızılay Derneği
19. Göçmen Hakları ve Sosyal Uyum Derneği
20. Fisa Çocuk Hakları Merkezi

Raporun hazırlanmasına katkı sunan

Baran Çağlar Çetinkaya,

Ebru Ergin,

Tuna Semir Akpınar ve

Zeynep Betül Demirses'e teşekkürler.

ICHILD Uluslararası Çocuk Hakları Elçileri Derneği

Barbaros Mh. Bülten Cd. 21/6 Çankaya/ANKARA

bilgi@ichildforchild.org